

- Abramski A., Konieczny J., *Justycjarjusze, hutmani, policjanci. Z dziejów służb ochrony porządku w Polsce*, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1987.
- Adamska U., Śliwicka A., *Szpital Psychiatryczny Tworki: 1891–1991*, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1989.
- Aly G., *Obciążeni. „Eutanazja” w nazistowskich Niemczech* (przeł. V. Grotowicz), Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2015.
- Andrejew I., Lernell L., Sawicki J., *Prawo karne Polski Ludowej*, Wydawnictwo Ministerstwa Sprawiedliwości, Warszawa 1950.
- Andrejew I., Świda W., Wolter W., *Kodeks karny z komentarzem*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1973.
- Andrejew I., *Zagadnienia prawa karnego państw socjalistycznych*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1971.
- Artwiński E., *Zarys nowożytnej myśli psychiatrycznej*, Piller-Neumann, Lwów 1938.
- Assorodobraj N., *Początki klasy robotniczej. Problem rąk roboczych w przemyśle polskim epoki stanisławowskiej*, Czytelnik, Warszawa 1946.
- Babbie E., *Podstawy badań społecznych* (przeł. W. Betkiewicz i in.), wyd. 1, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Babbie E., *Podstawy badań społecznych* (przeł. W. Betkiewicz i in.), wyd. 1–2, dodruk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013.
- Bafia J., Mioduski K., Siewierski M., *Kodeks karny. Komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1987.
- Baigent M., Leigh R., *Inkwizycja* (przeł. A. Dębska), Wydawnictwo Amber, Warszawa 2002.
- Bałandynowicz A., *Probacja – wychowanie do wolności*, „Primum”, Grodzisk Mazowiecki 1996.
- Bałandynowicz A., *Probacja. Resocjalizacja z udziałem społeczeństwa*, Wydawnictwo Prawo i Praktyka Gospodarcza, Warszawa 2006.
- Baranowski B., *Ludzie gościńca w XVII–XVIII w.*, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1986.
- Barczak-Oplustil A., *Charakter środków zabezpieczających w nowelizacji Kodeksu karnego z 20 lutego 2015 roku. Wprowadzenie do dyskusji*, „Palestra” 2015, nr 7–8.
- Barczak-Oplustil A., *Środki zabezpieczające*, w: W. Wrobel (red.), *Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz*, Krakowski Instytut Prawa Karnego Fundacja, Kraków 2015.
- Barczyk A., Barczyk P., *Wybrane zagadnienia historii resocjalizacji*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 1999.
- Bardach J. (red.), *Historia państwa i prawa Polski*, PWN, Warszawa 1981.
- Bardach J., Senkowska-Gluck M., *Historia państwa i prawa Polski*, t. III, PWN, Warszawa 1981.
- Bastide R., *Socjologia chorób psychicznych* (przeł. M. Pragłowska), PWN, Warszawa 1972.

- Batawia S., *Cele i metody badań kryminalno-biologicznych. Na marginesie obrad III Konferencji Towarzystwa Kryminalno-Biologicznego w Monachium 29/IX–2/X 1930*, „Palestra” 1931, nr 1–2.
- Batawia S., *Niepoprawni przestępcy*, „Palestra” 1934, nr 1.
- Batawia S., *Spoleczne skutki nałogowego alkoholizmu*, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1951.
- Baziak A., Śliwowski J., *Przeciwko ośrodkom przystosowania społecznego*, „Państwo i Prawo” 1981, nr 6.
- Berger A., *Poczytalność zmniejszona*, Uniwersytet Lubelski, Lublin 1927.
- Bieniek S., *Z dziejów pokuty publicznej w Polsce wczesnofeudalnej*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1966, t. XVIII, z. 2.
- Bieńkowska A., Tygielski M., *Reformy więzienne doby „małej stabilizacji”*, w: M. Porowski, M. Tygielski (red.), *Profesor Stanisław Walczak, promotor reform więziennictwa polskiego w latach 1957–1969*, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona, Legnica 2012.
- Bieńkowska E., *Poradnik mediatora*, Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 1999.
- Black E., *Wojna przeciw słabym. Eugenika i amerykańska kampania na rzecz stworzenia rasy panów* (przeł. H. Jankowska), Wydawnictwo Muza, Warszawa 2004.
- Błachut J., Gaberle A., Krajewski K., *Kryminologia*, Arche, Gdańsk 2007.
- Bogucka M., „Cud” w domu poprawczym w Amsterdamie. Przyczynek do dziejów dyscyplinowania społeczeństwa u progu ery nowożytnej, w: Ł. Kądziela, W. Kriegseisen, Z. Zielińska (red.), *Trudne stulecia, studia z dziejów XVII i XVIII wieku ofiarowane Profesorowi Jerzemu Michalskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 1994.
- Bogucka M., *Dom pracy przymusowej w Gdańsku w XVII wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1986, nr 2.
- Bojańczyk A., *Czy Juliusz Makarewicz został uczonym radzieckim?*, „Palestra” 1995, nr 11–12.
- Bojarski A., *Zasady nauki o poczytaniu*, nakładem własnym autora w drukarni UJ, Kraków 1872.
- Bojarski T. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2013.
- Borde M. de, Fouquet P., *Podwójny agent* (przeł. S. Gogolewski), seria: „Człowiek i jego cywilizacja”, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1990.
- Borkowska-Bagieńska E., *Zbior praw sądowych Andrzeja Zamoyskiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 1986.
- Bougaud E., *Św. Wincenty a Paulo. Żywot i prace* (przeł. B. Roszkowski), t. II, Warszawa 1912.
- Brzozecki S., *Szpitalnictwo*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. XIX, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2013.
- Buchała K., *Prawo karne materialne*, PWN, Warszawa 1989.
- Buchowski M., *Magia*, w: Z. Staszczak (red.), *Słownik etnologiczny. Terminy ogólne*, PWN, Warszawa–Poznań 1987.

- Bugajski Z. (ZetBe.), *Projekt nowej ustawy w sprawie organizacji więziennictwa, „W Służbie Penitencjarnej”* 1937, nr 14–17.
- Bugajski Z., *O systemie poprawczym irlandzkim*, „Przegląd Polski” 1870, r. V, z. 3 i 5.
- Bugajski Z., *Więzienioznawstwo*, cz. II: *Systemy więzienne*, Drukarnia Domu Karnego w Rawiczu 1925.
- Burchardt J., *La psicopatologia nei concetti di Witelo*, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1986.
- By czas nie zaćmił i niepamięć. Wybór kronik średniowiecznych* (oprac. i wstęp A. Jelicz), PIW, Warszawa 1979.
- Bystroń J., *Dzieje obyczajów w dawnej Polsce – wiek XVI–XVIII*, t. I, PIW, Warszawa 1976.
- Chamernik J., *Przestępstwo stalkingu w regulacji Kodeksu karnego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach” 2013, nr 99.
- Chrościcki A., *Szpitala i zakłady dla psychicznie chorych więźniów oraz więźniów podejrzanych o chorobę umysłową*, „Głos Sądownictwa” 1931, nr 2.
- Cichoracki P., *Droga ku anatemie. Wacław Kostek-Biernacki (1884–1957)*, Wydawnictwo IPN, Warszawa 2009.
- Ciepty F., *Środki zabezpieczające według koncepcji Juliusza Makarewicza*, w: A. Grześkowiak (red.), *Prawo karne w poglądach profesora Juliusza Makarewicza*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2005.
- Ciepty F., *Środki zabezpieczające*, w: A. Grześkowiak, K. Wiak, *Kodeks karny. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Cieśla R., *O podmiocie, przedmiocie i zakresie ekspertyzy uwag kilka*, w: T. Kalisz (red.), *Prawo karne wykonawcze w systemie nauk kryminologicznych. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Leszka Boguni*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011.
- Cieślak E., *Funkcjonowanie miejskiego organizmu*, w: E. Cieślak (red.), *Historia Gdańska*, t. III, cz. 1, Wydawnictwo Morskie, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, Zakład Historii Gdańska i Dziejów Morskich Polski, Gdańsk 1993.
- Ciosek M., *Izolacja więzienna*, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1993.
- Clervoy P., *Henri Ey. Cinquante ans de psychiatrie en France*, Institut Synthelabo, Paris 1997.
- Cwietkow G., *Sowieckie ustawodawstwo i organy represji w latach 20–30. XX wieku* (przeł. E. Rybarska), www.zeslaniec.pl/33/Cwietkow.pdf (dostęp: 11 sierpnia 2016).
- Czapiński K., „Robotnik” 1934, nr 219.
- [Czacki T.], *O litewskich i polskich prawach, o ich duchu, źródłach, związku i o rzeczach zawartych w pierwszym Statucie dla Litwy w 1529 roku wydanym. Przez Tadeusza Czackiego, w drukarni J.C.G. Ragoczego*, Warszawa 1801.
- [Czacki T.], *O litewskich i polskich prawach, o ich duchu, źródłach, związku i o rzeczach zawartych w pierwszym Statucie dla Litwy w 1529 roku wydanym. Przez Tadeusza Czackiego*, Wyd. K. J. Turowskiego, Kraków 1861.

- Czapow C., Jedlewski S., *Pedagogika resocjalizacyjna*, PWN, Warszawa 1971.
- Czapow C., *Wychowanie resocjalizujące*, PWN, Warszawa 1978.
- Czerwiec M., *Więzienioznawstwo. Zarys rozwoju więziennictwa*, CZW Ministerstwa Sprawiedliwości, Warszawa 1958.
- Czerwiński S., *Sterylizacja i przerwanie ciąży w świetle walki z przestępczością*, „Zagadnienia Rasy” 1936, nr 1.
- Ćwiąkalski Z., *Środki zabezpieczające*, w: A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2007.
- Darmorost-Sierocińska E., *Kodyfikacja prawa karnego w 1932 roku a kształtowanie się polskiej myśli prawniczej*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2010, t. LXII, z. 1.
- Davies J., *Cracked. The Unhappy Truth about Psychiatry*, Pegasus Books, New York–London 2013.
- Dąbrowski S., Pietrzykowski J., *Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego. Komentarz*, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 1997.
- Długosz J., w: M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 32–116*, C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Duchniewski J., *Bonifratrzy*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. II, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1985.
- Dworak B., *Etyczne zagadnienia eugeniki*, „Znak” 2009, nr 645,
<http://www miesiecznik.znak.com.pl/6452008barbara-dworaketyczne-zagadnienia-eugeniki/>
(dostęp: 10 września 2016).
- Dziadzio A., *Józef Reinhold (1884–1928) – „zapomniany” profesor prawa karnego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, „Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” 2014, nr 7.
- Dzieje dobroczynności krajowej i zagranicznej*, t. 1, Wilno 1923.
- Eriksson T., *An Historical Survey of Pioneer Experiments in the Treatment of Criminals* (przeł. C. Djurklou), Elsevier, New York–Oxford–Amsterdam 1976.
- Fajst M., *Stanisław Jan Batawia*, w: G. Bajtruszajtys (red.), *Profesorowie Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego 1808–2008*, LexisNexis, Warszawa 2008.
- Falandysz L., *Alkohol a zagadnienia wiktymologii*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1978.
- Fanon F., *Wyklęty lud ziemi* (przeł. H. Tygielska), PIW, Warszawa 1985.
- Ferri E., *La scuola criminale positiva*, Napoli 1885.
- Ferri E., *Principi di diritto criminale*, Unione Tipografico-Editrice Torinese, Torino 1928.
- Fish H., *Niepoprawny przestępca w świetle naszej polityki penitencjarnej*, „W Służbie Penitencjarnej” 1936, nr 8.
- Flatau-Kowalska A., *Środki zabezpieczające w prawie karnym*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1956.
- Foucault M., *Historia szaleństwa w dobie klasycyzmu* (przeł. H. Kęszycka), PIW, Warszawa 1987.

- Foucault M., *Narodziny kliniki* (przeł. P. Pieniążek), Wydawnictwo KR, Warszawa 1999.
- Frankowski S., *Nowe ustawodawstwo karne a zwalczanie alkoholizmu*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1972.
- Fraćkowiak M., *Status społeczny osób chorych psychicznie w perspektywie socjologiczno-historycznej*, „Zeszyty Naukowe Instytutu Socjologii UAM”, nr 0.
- Gałązka M., *Subiektywizm i indywidualizacja odpowiedzialności karnej w poglądach Juliusza Makarewicza*, w: A. Grześkowiak (red.), *Prawo karne w poglądach profesora Juliusza Makarewicza*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2005.
- Gardocki L., *Prawo karne*, wyd. 14, C.H. Beck, Warszawa 2008.
- Geremek B., *Litość i szubienica. Dzieje nędzy i miłosierdzia*, Czytelnik, Warszawa 1989.
- Geremek B., *Świat „opery żebraczej”*, PIW, Warszawa 1989.
- Giercenzon A., *Prawo karne. Część ogólna – podręcznik*, Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1952.
- Gierowski J., Popp F., Zyss T., *Psychologiczne i psychopatologiczne aspekty niepoczytalności – studium porównawcze podstaw prawnych opiniowania o niepoczytalności w RFN, Austrii, Szwajcarii i Polsce*, „Palestra” 1992, nr 7–8.
- Gierowski J., *Przymus w leczeniu i rehabilitacji psychiatrycznej*, w: L.K. Paprzycki (red.), *System prawa karnego*, t. 7: *Środki zabezpieczające*, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Gierowski J., Szymusik A., *Reforma prawa karnego z perspektywy psychiatrii i psychologii sądowej*, „Palestra” 1996, z. 3–4.
- Gierowski J., *Uwagi psychologa sądowego o możliwościach opiniowania o stopniu zagrożenia u osób objętych ustawą z 22 listopada 2013 r.*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2014, nr 82.
- Giezek J. (red.), *Kodeks karny. Komentarz. Część ogólna*, 2 wyd., Wolters Kluwer, Warszawa 2012.
- Glaser S., *Od kary do środka zabezpieczającego*, „Głos Prawa” 1930, nr 5.
- Glaser S., *Polskie prawo karne w zarysie*, Kraków 1933.
- Gloger Z., *Encyklopedia staropolska ilustrowana*, t. I, Wiedza Powszechna, Warszawa 1985.
- Glueck S., *John Augustus, first probation officer*, Patterson Smith, New Jersey 1972.
- Golonka A. [glosa nt. winy na przedpolu czynu zabronionego], pk.gov.pl/plik/2016_07/b5e-72d50084303ae4bd094c40982cc2e.pdf (dostęp: 21 października 2016).
- Góral R., *Kodeks karny*, Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 2005.
- Góralski P., *Lecznicze środki zabezpieczające w polskim prawie karnym*, Instytut Wydawniczy EuroPrawo, Warszawa 2015.
- Gordon M., *Zastosowanie psychospołecznego modelu psychologicznej diagnozy klinicznej w prawie karnym wykonawczym*, w: T. Bulenda, W. Knap, Z. Lasocik (red.), *Więziennictwo na początku XXI wieku*, IPSiR UW, Warszawa 2007.
- Górecki M., *Idea, instytucjonalizacja i funkcje wolontariatu*, Wydawnictwo Żak, Warszawa 2013.

Górny J., *Rola międzynarodowych kongresów penitencjarnych w rozwoju teorii i praktyki wykonania kary*, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 1980.

Góralski P., *Środki zabezpieczające a zakaz reformationis in peius*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 2.

Górecki M., Tygielski M., *Wolontariat więzienny – zwiastun sprawiedliwości naprawczej?*, w: M. Porowski, T. Prześławski (red.), *Nowe problemy prawa i polityki penitencjarnej*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2017. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323524380.pp.81-96>

Górny J., *Międzynarodowe kongresy penitencjarne*, „Gazeta Penitencjarna” 1978, nr 2, 4, 8, 10, 13, 19, 23; 1979, nr 2, 5.

Gramatica F., *Progetto preliminare del Codice penale della Serenissima Repubblica di San Marino*, Arti Grafiche Filippo della Balda, San Marino 1934.

Grau G., Schoppmann C., *The Hidden Holocaust? Gay and Lesbian Persecution in Germany 1933–1945*, Fitzroy Dearborn Publishers, Chicago 1995.

Grocjusz H., *O prawie wojny i pokoju* (przeł. R.R Bierzanek), PWN, Warszawa 1957.

Grodziski S., *Nauki prawne*, w: Bogdan Suchodolski (red.), *Historia nauki polskiej*, t. IV (red. Z. Skubała-Tokarska), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1987.

Groicki B., *Artykuły prawa majdeburckiego*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1954.

Groicki B., *Tytuły prawa majdeburckiego*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1954.

Grześkowiak A., Wiak K. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 1, C.H. Beck, Warszawa 2012.

Grześkowiak A., Wiak K. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2014.

Grześkowiak A., Wiak K. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 3, C.H. Beck, Warszawa 2015.

Grzybowski K., *Historia państwa i prawa Polski*, t. IV, PWN, Warszawa 1982.

Guriewicz A., *Kategorie kultury średniowiecznej* (przeł. J. Dancygier), PIW, Warszawa 1976.

Gurwicz B., *III-ci kongres międzynarodowy kryminalno-antropologiczny w Brukselli*, „Gazeta Sądowa” 1892, nr 42–45.

Hałas R., *Zasady wymiaru kary i środków karnych*, w: A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2015.

Handelsman M., *Kara w najdawniejszym prawie polskim*, Druk. K. Kowalewskiego, Warszawa 1907.

Haslam M., *Psychiatria* (przeł. A. Małaczyński, B. i J. Moderscy), Zysk i S-ka, Poznań 1997.

Heitzman J., *Ekspertyza projektu ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (druk sejmowy nr 1577)*, w: *Przed pierwszym czytaniem*, Biuro Analiz Sejmowych, Warszawa, październik 2013.

Helman S., Ternon Y., *Eksterminacja chorych psychicznie w III Rzeszy. Od teoretyków narodowosocjalistycznych do praktyków z SS* (przeł. E. Baumritter), Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1974.

- Higgins J., *Future of the special hospitals*, „Criminal Behaviour and Mental Health” 1996, nr 6.
<https://doi.org/10.1002/cbm.137>
- Hołda Z., Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Arche, Gdańsk 2005.
- Hołda Z., Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Arche, Gdańsk 2006.
- Horoszowski P., *Kryminologia*, PWN, Warszawa 1965.
- Huizinga J., *Jesień średniowiecza*, PIW, Warszawa 1992.
- Informacja statystyczna o ewidencji spraw i orzecznictwie w sądach powszechnych, oraz w więziennictwie w 2013 roku*, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna> (dostęp: 26 stycznia 2017).
- Janicka D., *Kara pozbawienia wolności w pruskim kodeksie karnym z 1851 r. i w austriackiej ustawie karnej z 1852 r. Studium porównawcze*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Prawo – XXVI – Nauki Humanistyczno-Społeczne” 1988, z. 181.
- Janicka D., *Prawo karne w trzech rewizjach prawa chełmińskiego z XVI wieku*, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Toruń 1992.
- Janiszewska-Talago E., *Historia antropologii*, „Przegląd Antropologiczny” 1964, t. III, z. I.
- Janiszewska-Talago E., *Szkoła antropologiczna prawa karnego w Polsce*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1965.
- Janiszewska-Talago E., *Współczesne modele orzekania i wykonywania leczniczych środków zabezpieczających względem osób uzależnionych*, „Materiały VIII Krajowej Konferencji Sekcji Psychiatrii Sądowej PTS”, Warszawa 1990.
- Jankowski H., *Zadania Komisji Kryminalno-Biologicznej w stosunku do klasyfikacji więźniów*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 1938, nr 3.
- Jarema M., Rabe-Jabłońska J. (red.), *Psychiatria. Podręcznik dla studentów medycyny*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2011.
- Jaroszewski Z. (red.), *Zagłada chorych psychicznie w Polsce 1939–1945*, PWN, Warszawa 1993.
- Jaroszyński T., *Rzut oka na piśmiennictwo polskie w kwestii alkoholizmu*, „Zdrowie” 1909, nr 4.
- Jasiński J., *Punytwność systemów karnych. Rozważania nad zakresem, formami i intensywnością penalizacji*, „Studia Prawnicze” 1973, nr 35.
- Jasiński W., *Antropologia kryminalistyczna a sprawiedliwość*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1899, t. XXIV.
- Jasiński W., *Polski proces karny po reformie*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2015.
- Kaczmarczyk I., *Wspólnota Anonimowych Alkoholików w Polsce*, Eneteia, Warszawa 2008.
- Kaczmarczyk Z., Leśnodorski B., *Historia państwa i prawa Polski*, t. II: *Od połowy XV wieku do r. 1795*, PWN, Warszawa 1968.
- Kaczor D., *Dom poprawy (Zuchthaus) w Gdańsku w XVII–XVIII wieku*, „Rocznik Gdański” 1996, t. LVI.
- Kalamian M., *Ośrodki przystosowania społecznego. Teoria i praktyka*, Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Dąbrowa Górnicza 2014.

Kalinowski S., Wasilkowski C., *O reformę przepisów karnych w dziedzinie zwalczania alkoholizmu*, „Demokratyczny Przegląd Prawniczy” 1948, nr 4.

Karpiński A., *Pauperes. O mieszkańcach Warszawy XVI i XVII wieku*, PWN, Warszawa 1983.

Karpiński Z., Kopczyk H., *O niektórych zagadnieniach alkoholizmu w świetle prawa karnego i medycyny sądowej*, „Państwo i Prawo” 1955, nr 12.

Kevles D., *In the Name of Eugenics. Genetics and the Uses of Human Heredity*, Harvard University Press, New York 1985.

Kępa A., *Rola diagnozy psychologicznej w programowaniu resocjalizacji skazanych z anomaliami i zespołami uzależnień*, w: B. Hołyst, S. Redo (red.), *Problemy więziennictwa u progu XXI wieku*, CZSW, Warszawa–Wiedeń–Kalisz 1996.

Kielanowski T. (red.), *Wybrane zagadnienia z etyki i deontologii lekarskiej*, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1980.

Kładoczny P., *Reforma czy rewolucja? Nowy kształt środków zabezpieczających*, „Studia Iuridica” 2016, nr 65.

Kłączyńska N., *Środki zabezpieczające*, w: J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Komentarz. Część ogólna*, wyd. 2, Wolters Kluwer, Warszawa 2012.

Kłoczowski J., *Od pustelni do wspólnoty*, Czytelnik, Warszawa 1987.

Kodeks kar głównych i poprawczych dla Królestwa Polskiego – wydanie z 1866 r. – z komentarzem W. Miklaszewskiego, Wydawnictwo Maurycego Orgelbranda, Warszawa 1876–1878.

Kodeks karny RSFR. Kodeks karnoprosesowy RSFR. Ustawa o ustroju sądów RSFR (przeł. L. Hochberg), Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1961.

Kodeks karny z roku 1903 (przekład z jęz. rosyjskiego), Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 1922.

Kodeks przestępstw i kar (przeł. F. Jasiński), Warszawa 1811.

Kolińska-Dąbrowska M., *Szpital złapie i nie puści*, „Duży Format”, 8 lipca 2010 (dodatek do „Gazety Wyborczej”).

Komisja Kodyfikacyjna Rzeczypospolitej Polskiej. Wydział Karny. Sekcja Prawa Karnego, t. I, z. 3.

Kopińska J., *Obóz koncentracyjny w dziecięcym psychiatryku*, „Duży Format” z 22 lipca 2015 r., <http://wyborcza.pl/duzyformat/1,127290,18401367,oddzial-chorych-ze-strachu.html?-disableRedirects=true> (dostęp: 12 kwietnia 2017).

Koranyi K., *Czary i gusła przed sądami kościelnymi w Polsce w XV i w pierwszej połowie XVI wieku*, nakładem Towarzystwa Ludoznawczego, Lwow 1928.

Koranyi K., *Czary w postępowaniu sądowym (szkic prawno-etnologiczny)*, Lwow 1927.

Koredczuk J., *Wpływ nurtu socjologicznego na kształt polskiego prawa karnego procesowego w okresie międzywojennym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2007.

Korzeniowski L., *Zarys psychiatrii. Compendium*, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1954.

- Kosińska J., *Aspekty mobbingu na tle przestępstwa z art. 218 § 1 k.k. – uporczywość a umyślność*, „Monitor Prawa Pracy” 2008, nr 6.
- Kotliński T., *Europejskie ustawodawstwo eugeniczne okresu międzywojennego*, „Palestra” 2009, nr 11–12.
- Kotliński T., *Więziennictwo galicyjskie do roku 1914*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2012, nr 74/75.
- Kozielewicz W., *Krytyczne uwagi Profesora Juliusza Makarewicza do wykładni Sądu Najwyższego w zakresie przepisów kodeksu karnego z 1932 roku – spojrzenie po latach*, w: I. Nowikowski, P. Strzelec, *Karnopolityczne koncepcje Profesora Juliusza Makarewicza – wczoraj i dziś*, Wydawnictwo Morpol, Lublin 2006.
- Kozłowski J., *Kto był inicjatorem powołania Szpitala Generalnego?*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1992, nr 2.
- Kozuchowski A., *O więzieniach*, t. I: *O więzieniach zagranicznych*, Druk. Łątkiewicz, Warszawa 1825.
- Kracik J., Rożek M., *Hultaje, złoczyńcy, wszetecznicze w dawnym Krakowie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1986.
- Krajewski K., *Główne tendencje polityki karnej ostatnich dwudziestu lat*, w: J. Jakubowska-Hara, C. Nowak (red.), *Problemy aktualnej polityki karnej w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2010.
- Krajewski K., *Orzekanie umieszczenia w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego na podstawie przepisów Kodeksu karnego*, w: L.K. Paprzycki (red.), *System prawa karnego*, t. 7: *Środki zabezpieczające*, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Król-Bogomilska M., *„Formy winy” w prawie karnym w świetle psychologii*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1991.
- Królikowski K., *Kara celowa*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1905, t. XXX, z. 1.
- Kruszyński P. (red.), *Wykład prawa karnego procesowego*, wyd. 1, Temida 2, Białystok 1998.
- Kruszyński P. (red.), *Wykład prawa karnego procesowego*, wyd. 3, Temida 2, Białystok 2004.
- Krzymuski E., *System prawa karnego ze stanowiska nauki i trzech kodeksów obowiązujących w Polsce. Część ogólna*, Nakład Krakowskiej Spółki Wydawniczej, Kraków 1921.
- Krzymuski E., *Szkoła pozytywna prawa karnego we Włoszech*, Lwow 1889.
- Kuczma T., *Genetyczne ujęcie przestępstwa* (wydanie własne autora), Poznań 1939.
- Kulik M., *Historyczny rozwój prawa karnego*, w: M. Mozgawa (red.), *Prawo karne materialne. Część ogólna*, Wolters Kluwer, Warszawa 2011.
- Kumaniecki K., *Historia kultury starożytnej Grecji i Rzymu*, PWN, Kraków 1955.
- Kwast M., *Więzienie w Brukseli. Forest i Saint Gilles*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 1928, nr 10.
- Kwaśniewski J., *Zasady sprawnego stosowania nagród i kar*, w: A. Rejzner (red.), *Postępy resocjalizacji i profilaktyki społecznej*, IPSiR UW, Warszawa 2007.

- Kwieciński A., *Lecznicze środki zabezpieczające w polskim prawie karnym i praktyka ich wykonywania*, Kolonia Limited, Wrocław 2009.
- Kwieciński A., *Lecznicze środki zabezpieczające w ujęciu kodeksów karnych z lat 1932, 1969, 1997*, w: L. Bogunia (red.), *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, t. XIII, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2003.
- Lachowski J. (red.), *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2015.
- Lalak D., Pilch T., *Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej*, Wydawnictwo Żak, Warszawa 1999.
- Lelental S., *Istota i zadania umieszczenia w ośrodku przystosowania społecznego w świetle ustawy i praktyki*, „Przegląd Penitencjarny i Kryminologiczny” 1982, nr 1.
- Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. 3, C.H. Beck, Warszawa 2010.
- Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. 4, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Lernell L., *Podstawy nauki polityki kryminalnej. Studia z zagadnień przestępstwa, odpowiedzialności i kary*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1967.
- Lernell L., *Z zagadnień ustawowego wymiaru kary*, „Nowe Prawo” 1962, nr 12.
- Lernell L., *Zarys kryminologii ogólnej*, wyd. 1, PWN, Warszawa 1973.
- Lernell L., *Zarys kryminologii ogólnej*, wyd. 2, PWN, Warszawa 1978.
- Lichtsztajn L., *Kryzys dwutorowej reakcji karnej*, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1934, nr 51.
- Lichtsztajn L., *Stosowanie środków zabezpieczających na Węgrzech*, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1939, nr 4–5.
- Lichtsztajn L., *Środki zabezpieczające wobec przestępcy o zmniejszonej poczytalności*, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1936, nr 11–12.
- Lichtsztajn L., *Wykonanie kary w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej*, „W Służbie Penitencjarnej” 1938, nr 1–2.
- Lityński A., *O prawie i sądach początków Polski Ludowej*, Temida 2, Białystok 1999.
- Lityński A., *Wydział Karny Komisji Kodyfikacyjnej II Rzeczypospolitej. Dzieje prac nad częścią ogólną Kodeksu karnego*, Uniwersytet Śląski, Katowice 1991.
- Lombroso C., *Geniusz i obłąkanie* (przeł. J.L. Popławski), PWN, Warszawa 1987.
- Ładoś S., *Pozycja prawna oskarżonego z zaburzeniami psychicznymi*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013.
- Łuniewski W., *Alkoholik w Kodeksie karnym*, „Nowiny Psychiatryczne” 1924, nr 7.
- Łuniewski W., *Dwa wyjaśnienia Ministerstwa Opieki Społecznej w sprawach psychiatrycznych*, „Nowiny Psychiatryczne” 1935, z. I–II.
- Łuniewski W., *Niepoczytalność*, w: *Encyklopedia podręczna prawa karnego*, t. III, Biblioteka Polska, Warszawa 1936.

- Łuniewski W., *Tzw. poczytalność zmniejszona w ujęciu Kodeksu karnego 1932 r.*, „Archiwum Kryminologiczne” 1934, z. III–IV.
- Łuniewski W., *Zadania psychiatrii penitencjarnej*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 1938, nr 3.
- Łyskanowski M., *Z dziejów psychiatrii polskiej XIX stulecia: spor „psychików” i „somatyków” w warszawskim środowisku lekarskim*, „Psychiatria Polska” 1971, t. V, nr 2.
- Majchrowski J., *Cesare Lombroso i pytanie o kryminologię*, „Studia Iuridica” 1999, t. 37.
- Makarewicz J., *Czy nowelizować Kodeks karny?*, „Głos Sądownictwa” 1938, nr 3.
- Makarewicz J., *Kodeks karny z komentarzem* (przygotowali do współczesnego wydania A. Grześkowiak i K. Wiak), Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2012.
- Makarewicz J., *Orzecznictwo okolicznościowe*, „Głos Sądownictwa” 1936, nr 7–8.
- Makarewicz J., *Prawo karne ogólne*, Drukarnia UJ, Kraków 1914.
- Makarewicz J., *USA. Kartki z podróży po Stanach Zjednoczonych*, Towarzystwo Wydawnicze „Ateneum”, Lwów 1929.
- Makarewicz J., *Ustawodawstwo karne na kongresie paryskim 1895 r.*, Kraków 1895.
- Makarewicz J., *Wstęp do filozofii prawa karnego* (z niemieckiego przeł. K. Jakubow), Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2009.
- Makarewicz J., *Zbrodnia i kara*, H. Altenberg, Lwów 1922.
- Makowski W., *Kara a środki ochronne*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1926, t. VI, z. 2.
- Makowski W., *Podstawy filozofii prawa karnego*, t. 1, E. Wende i Spółka, Warszawa 1917.
- Makowski W., *Środki ochronne wobec recydywistów i przestępców anormalnych*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1911, t. XXXVI.
- Makowski W., *Współpraca psychiatry i prawnika*, „Rocznik Psychiatryczny” 1923, nr 1.
- Malinowska A., *14,5 mln odszkodowania za osiem lat w szpitalu psychiatrycznym*, katowicki dodatek do „Gazety Wyborczej” z 27 października 2015 r., <http://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,35063,19093417,14-5-mln-odszkodowania-za-osiem-lat-w-szpitalu-psychiatrycznym.html?disableRedirects=true> (dostęp: 16 stycznia 2017).
- Marek A., *Komentarz do Kodeksu karnego. Część ogólna*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1999.
- Markusfeld S., *Zbrodnia, dziedziczność a eugenika*, „Zagadnienia Rasy” 1931, nr 1.
- Mazur M., *Realizacja orzeczeń o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności bez oddania skazanego pod dozór*, w: J. Zagorski (red.), *Wykonywanie środków probacji i readaptacji skazanych w Polsce*, RPO, Warszawa 2008.
- Melezini M., *Punitiveność postaw sędziów i prokuratorów wobec prawa karnego i karania*, w: T. Bulenda, W. Knap, Z. Lasocik (red.), *Więziennictwo na początku XXI wieku*, IPSiR UW, Warszawa 2007.
- Melezini M., *Punitiveność wymiaru sprawiedliwości karnej w Polsce w XX wieku*, Temida 2, Białystok 2003.

- Melezini M., *Środki karne jako instrument polityki kryminalnej*, Temida 2, Białystok 2013.
- Meyer R., *Psychopatologia* (przeł. P. Holas, M. Palczewska), Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003.
- Międzynarodowa statystyczna klasyfikacja chorób i problemów zdrowotnych (Rewizja dziesiąta)*, Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia 2012.
- Milczarski R., *Historia i współczesność praw człowieka, w: Historia a prawa człowieka* (bez redaktora naukowego), Ośrodek Karta, Warszawa 2013.
- Milewski S., *Szembrane towarzystwo niegdysiejszej Warszawy*, Iskry, Warszawa 2009.
- Mironczuk J., Skłodowski W., *Budowa aresztu w Ostrołęce (1902–1903)*, „Zeszyty Naukowe” 2003, Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. Adama Chętnika, z. 23.
- Mogilnicki A., *Indywidualizacja kary*, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1899, nr 50–52.
- Mogilnicki A., Rappaport E., *Projekt kodeksu karnego dla ziem polskich*, z. 1 – część ogólna, „Gazeta Sądowa Warszawska”, Warszawa 1916.
- Mohyluk M., *Wacław Makowski o radzieckim prawie karnym*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2009, t. VII. <https://doi.org/10.15290/mhi.2009.07.05>
- Moldenhawer A., *Kongres międzynarodowy więzienny w Brukselli w r. 1900*, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1901, nr 42–47.
- Motyka K., *Zwierzęta na ławie oskarżonych i ich prawa (człowieka?)*, w: J. Białocerkiewicz, M. Balcerzak, A. Czeczko-Durlak (red.), *Księga jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, Toruń 2004.
- Muller K., *Środki ochrony społecznej w sowieckim Kodeksie karnym*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1932, nr 1.
- Musielak M., *Sterylizacja ludzi ze względów eugenicznych w Stanach Zjednoczonych, Niemczech i Polsce (1899–1945): wybrane problemy*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2008.
- Muszyńska A., *Leczenie odwykowe sprawców przestępstw popełnionych w związku z uzależnieniem od alkoholu*, w: L. Bogunia (red.), *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, t. XVII, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2005.
- Mydlarski J., Wiązowski K., *Badania antropologiczne przestępców*, „Archiwum Kryminologiczne” 1933, t. I, z. 3/4.
- Nałęcz D. (red.), *Nie szabłą, lecz piórem. Batalie publicystyczne II Rzeczypospolitej*, Instytut Badań Literackich, Warszawa 1993.
- Neymark E., *Rola lekarza w walce z przestępczością*, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie” 1935, nr 3.
- Neymark E., *System wyroków nieokreślonych*, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1926, nr 32–34.
- Nowak S., *Metodologia badań społecznych*, PWN, Warszawa 2010.
- Osiatyński W., *Drogowskazy*, Iskry, Warszawa 2013.

- Ostrihanska Z., *Problemy współczesnej kurateli sądowej*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego” 1996, nr 5.
- Palacz R., *Witelo jako filozof*, w: J. Trzynadłowski (red.), *Witelo – matematyk, fizyk, filozof*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1979.
- Pańczyk J. (red.), *Pedagogika specjalna. Psychopedagogiczne i medyczne studium terminologiczne*, IWZZ, Warszawa 1991.
- Papierkowski Z., *Przestępcy nieletni a środki zabezpieczające*, „Palestra” 1938, nr 5.
- Paprzycki L. (red.), *System prawa karnego*, t. 7: *Środki zabezpieczające*, C.H. Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2012.
- Pawela S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1972.
- Pawela S., *Kodeks karny wykonawczy. Praktyczny komentarz z indeksem rzeczowym*, Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 1999.
- Pawlak K., *Początki badań kryminologicznych w polskiej penitencjarystyce*, w: B. Hołyst, S. Redo (red.), *Problemy więziennictwa u progu XXI wieku. I Polski Kongres Penitencjarny*, Centralny Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej, Kalisz 1996.
- Petit J. (red.), *La prison, le bagne et l'histoire*, Librairie des Meridiens, Geneve 1984.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu* (oprac. K. Romaniuk), Wydawnictwo Diecezjalne, Sandomierz 2007.
- Platon, *Prawa* (przeł. M. Maykowska), Wydawnictwo Alfa, Warszawa 1997.
- Płatek M., *Prawo i jego interpretacja w świetle zbrodniczych działań „na korzyść społeczeństwa” oraz „higieny rasy”*, w: A. Rottenberg (red.), *Postęp i higiena*, Narodowa Galeria Sztuki – Zachęta, Warszawa 2014.
- Płatek M., *Systemy penitencjarne państw skandynawskich*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2007.
- Płaza S., *Historia prawa w Polsce na tle porównawczym*, cz. II, wyd. 1, Księgarnia Akademicka, Kraków 1998
- Płaza S., *Historia prawa w Polsce na tle porównawczym*, cz. II, wyd. 2, Księgarnia Akademicka, Kraków 2002
- Płaza S., *Historia prawa w Polsce na tle porównawczym*, cz. III, Księgarnia Akademicka, Kraków 2001.
- Podgórecki A., *Socjologia prawa*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1962.
- Podgórska-Klawe Z., *Szpitala warszawskie 1388–1945*, PWN, Warszawa 1975.
- Podsiad A., Więckowski Z., *Mały słownik terminów i pojęć filozoficznych*, PAX, Warszawa 1983.
- Pol K., *Poczet prawników polskich XIX–XX w.* (przejrzał i uzupełnił A. Redzik), C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Polit I., *Miejsce odosobnienia w Berezie Kartuskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2003.
- Polski słownik biograficzny*, t. II, PAU, Kraków 1936.

Polski słownik biograficzny, t. XI, PAN, Wrocław–Warszawa–Kraków 1964–1965.

Polski słownik biograficzny, t. XLIII, PAN–PAU, Warszawa–Kraków 2004–2005.

Polski słownik biograficzny, t. XXXVII, PAN, Warszawa–Kraków 1996.

Porowski M., *Administracja penitencjarna. Zasady organizacji i kierowania*, „Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne” 1985, t. 16.

Porowski M., *Dzieje więziennictwa polskiego w piśmiennictwie i dokumentach*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2016. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323521679>

Porowski M., *Kamień i chleb*, IPSiR UW, Warszawa 1993.

Porowski M., *Kara a resocjalizacja*, „Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne” 1985, t. 16.

Porowski M., *Kontrola i nadzór nad wykonaniem kary pozbawienia wolności i funkcjonowaniem administracji penitencjarnej*, „Nowe Prawo” 1978, nr 2.

Porowski M., Rzepliński A., *O granicach reformy więziennictwa*, w: S. Walczak (red.), *Spory wokół reformy więziennictwa*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1985.

Porowski M., *Spor o cel wykonania kary pozbawienia wolności*, „Prace IPSiR UW” 1978, t. 2.

Porter R., *Szałeństwo. Rys historyczny* (przeł. J. Karłowski), Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2003.

Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012.

Postulski K., *Ogólne zasady postępowania wykonawczego w zakresie środków zabezpieczających*, w: L.K. Paprzycki (red.), *System prawa karnego*, t. 7: *Środki zabezpieczające*, C.H. Beck, Warszawa 2012.

Prus B., *Kroniki. 1874*, t. I, cz. I, PIW, Warszawa 1956.

Przełom w psychologii (wybrał i wstępem opatrzył K. Jankowski, przeł. tenże oraz A. i P. Kołyszko), Czytelnik, Warszawa 1978.

Przesławski T., *Odpowiedzialność Skarbu Państwa związana z działalnością Służby Więziennej. Roszczenia osób pozbawionych wolności, roszczenia funkcjonariuszy Służby Więziennej*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2016. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323521976>

Pużyński S., *Choroba psychiczna – problemy z definicją oraz miejscem w diagnostyce i regulacjach prawnych*, „Psychiatria Polska” 2007, t. XLI, nr 3.

Pyrcał M., *Środki zabezpieczające*, w: W. Wrobel (red.), *Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz*, Krakowski Instytut Prawa Karnego Fundacja, Kraków 2015.

Pytka L., *Autonomia i tożsamość pedagogiki resocjalizacyjnej*, w: B. Jezierska, A. Rejzner, P. Szczepaniak, A. Szecowka (red.), *Profilaktyka społeczna i resocjalizacja w nurtach inkluzji*, IPSiR UW, Warszawa 2013.

Radzinowicz L., *Kryzys i przyszłość prawa karnego (odczyt wygłoszony w Sali Kopernika UJ 31 stycznia 1929 r.)*, „Przegląd Współczesny” 1929, nr 85.

Radzinowicz L., *Mesures de surete. Etude de politique criminelle*, Librairie des Sciences Politiques et Sociales, Paris 1929.

- Radzinowicz L., *Podstawy nauki o więziennictwie*, Gebethner i Wolff, Warszawa 1933.
- Radzinowicz L., *Współczesna ewolucja antropologii kryminalnej*, Biblioteka Prawnicza, Warszawa 1934.
- Radziwiłłowicz R., *Alkoholik pod względem sądowo-administracyjnym*, „Nowiny Psychiatryczne” 1924, nr 7.
- Radziwiłłowicz R., *Niepoczytalność i poczytalność zmniejszona*, Instytut Wydawniczy Biblioteka Polska, Warszawa 1922.
- Rafacz J., *Dom pracy przymusowej u schyłku istnienia Rzeczypospolitej*, „Przegląd Historyczny” 1932–1933, t. X, nr 1.
- Rappaport E., *Wybrane zagadnienia nowoczesnej polityki kryminalnej*, PWN, Łódź 1960.
- Raś D., *O poprawie winowajców w więzieniach i zakładach dla nieletnich. Propozycje prawników, lekarzy, działaczy społecznych i pedagogów oraz rozwój więziennictwa do połowy XX wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2005.
- Raś D., *Rodziny ubogie i przestępczość od XVI do XX wieku. Warunki życia, badania psychologiczno-społeczne, dobroczynność i wychowanie młodzieży*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011.
- Raś D., *Rozwój myśli resocjalizacyjnej i zakładów zapobiegawczo-poprawczych na ziemiach polskich do I wojny światowej*, w: B. Kosek-Nita, D. Raś (red.), *Resocjalizacja, diagnoza, wychowanie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1999.
- Ratajczak A., *Stan nietrzeźwości w polskim prawie karnym*, UAM, Poznań 1969.
- Redzik A. (red.), *Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie*, Wydawnictwo Wysoki Zamek, Kraków 2015.
- Redzik A., *Profesor Juliusz Makarewicz – życie i dzieło*, w: A. Grześkowiak (red.), *Prawo karne w poglądach Profesora Juliusza Makarewicza*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2005.
- Reforma więziennictwa belgijskiego i jej znaczenie dla polityki penitencjarnej*, „Sąd i Obrona” 1930, nr 3.
- Reinhold J., *Pojęcie i zakres polityki kryminalnej*, „Czasopismo Prawnicze i Ekonomiczne” 1921, t. III.
- Reinhold J., *Środki zabezpieczające przeciw niepoprawnym i anormalnym przestępcom, ze szczególnym uwzględnieniem nowych projektów kodeksów karnych*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1912, r. XXXVII.
- Rejman G., *Odpowiedzialność karna lekarza*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1991.
- Rejman G., *Zasady odpowiedzialności karnej. Art. 8–31 k.k.*, C.H. Beck, Warszawa 2009.
- Rothman D., *The Discovery of the Asylum*, Little, Brown and Company, Boston–Toronto–London 1990.
- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Druk nr 2393. Uzasadnienie.*

- Saldana Q., *Nowa filozofia prawa karnego* (przeł. E. Neymark), „Gazeta Administracji i Policji Państwowej” 1927, nr 3.
- Salmonowicz S., *Prawo karne oświeconego absolutyzmu. Z dziejów kodyfikacji karnych przełomu XVIII–XIX wieku*, PWN, Poznań 1966.
- Sawicki J., Flatau-Kowalska A., *Alkohol w prawie karnym*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1958.
- Schaff L., *Proces karny Polski Ludowej: wykład zasad ogólnych*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1953.
- Sęk H. (red.), *Spółeczna psychologia kliniczna*, PWN, Warszawa 1993.
- Shakespeare W., *Romeo i Julia, Makbet, Hamlet* (przeł. M. Słomczyński), Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2009.
- Shorter E., *Historia psychiatrii* (przeł. P. Turski), WSiP, Warszawa 2005.
- Siekanowicz P., *Obóz odosobnienia w Berezie Kartuskiej 1934–1939* (wstęp i oprac. L. Żebrowski), Instytut Historyczny im. Romana Dmowskiego w Warszawie, Warszawa 1991.
- Siemaszko A. (red.), Gruszczyńska B., Marczewski M., *Atlas przestępczości w Polsce 5*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2015.
- Sieradzki W., *Obecny stan antropologii kryminalnej (wykład wypowiedziany przy otwarciu akademickiego roku szkolnego w dniu 10 października 1903 r. we Lwowie)*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1904, r. XXIX, nr 1.
- Siewierski M., *Kodeks karny i prawo o wykroczeniach. Komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1965.
- Siwik Z., *Karno-sądowe umieszczenie przestępcy nałogowego alkoholika w zakładzie leczenia odwykowego z art. 102 Kodeksu karnego na tle orzecznictwa SN*, w: L. Bogunia (red.), *Alkoholizm w województwie wrocławskim i mieście Wrocławiu*, Wrocław 1983.
- Skupiński J., *Alternatywy pozbawienia wolności w polskim systemie sprawiedliwości karnej*, w: J. Jakubowska-Hara, C. Nowak (red.), *Problemy aktualnej polityki karnej w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2010.
- Skupiński J., *Juliusz Makarewicz o teoriach kary i o jej wymiarze*, w: I. Nowikowski, P. Strzelec (red.), *Karnopolityczne koncepcje Profesora Juliusza Makarewicza – wczoraj i dziś*, Wydawnictwo Morpol, Lublin 2006.
- Skupiński J., *Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności*, w: J. Jakubowska-Hara, J. Skupiński (red.), *Alternatywy pozbawienia wolności w polskiej polityce karnej*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.
- Sojka-Zielińska K., *Kodeks Napoleona. Historia i współczesność*, LexisNexis, Warszawa 2007.
- Sokalski W., *Widziałem Amerykę*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 1937, nr 1.
- Sokolewicz W., Zawadzki S., *Podejście empiryczne w badaniu prawa*, w A. Łopatka (red.), *Metody badania prawa*, PAN, Warszawa 1973.
- Spasowicz W., *Czwarty kongres więzienny międzynarodowy w Petersburgu w czerwcu 1890 r.*, „Ateneum” 1890, t. III.

- Spett K., *Lekarskie zagadnienia poczytalności przestępców odurzonych alkoholem lub innymi środkami*, „Państwo i Prawo” 1959, z. 5–6.
- Springer J., Kramer H., *Młot na czarownice* (przeł. S. Ząbkowic), Kraków 1614.
- Staszczak Z. (red.), *Słownik etnologiczny. Terminy ogólne*, PWN, Warszawa–Poznań 1987.
- Stebelski P., *Nowe kierunki w nauce prawa karnego*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1893, z. 3.
- Stępnia P., *Funkcjonowanie kurateli sądowej. Teoria a rzeczywistość*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 1992.
- Syed I., *Islamic medicine: 1000 years ahead of its times*, „Journal of the International Society for the History of Islamic Medicine” 2002, nr 2.
- Szczepaniak P., *Kierowanie własnym rozwojem w czasie odbywania kary pozbawienia wolności. Zarys problemu*, w: T. Bulenda, W. Knap, Z. Lasocik (red.), *Więziennictwo na początku XXI wieku*, IPSiR UW, Warszawa 2007.
- Szkotnicki W., *Ośrodek przystosowania społecznego w teorii i praktyce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1988.
- Sztokman M., *Zakłady dla przestępców niepoprawnych*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 1934, nr 9.
- Szumski J., *Prawno-karne sposoby reakcji wobec osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków na tle projektów legislacyjnych*, w: L. Tyszkiewicz (red.), *Problemy nauk penalnych. Prace ofiarowane Pani Profesor Oktawii Górniok*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1996.
- Szymanowska A., *Więźniowie i funkcjonariusze wobec norm obyczajowych i prawnych*, Centralny Zarząd Służby Więziennej, Warszawa 1998.
- Szymanowski T., *Kryminologiczne podstawy reformowania prawa karnego w Polsce*, w: B. Hołyst, S. Redo (red.), *Problemy więziennictwa u progu XXI wieku*, CZSW, Warszawa–Wiedeń–Kalisz 1996.
- Szymanowski T., *Polityka karna i penitencjarna w Polsce w okresie przemian prawa karnego. Podstawowe problemy w świetle badań empirycznych*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2004.
- Szymanowski T., Świda Z., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, ustawy dodatkowe, akty wykonawcze*, Librata, Warszawa 1998.
- Śleszyński W., *Obóz odosobnienia w Berezie Kartuskiej 1934–1939*, Dom Wydawniczy „Benkowski”, Białystok 2003.
- Śliwiński S., *Prawo karne materialne. Część ogólna*, Gebethner i Wolff, Warszawa 1946.
- Śliwowski J., *Lekarz-sędzia czy sędzia-lekarz*, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie” 1935, nr 3.
- Śliwowski J., *Sądowy nadzór penitencjarny*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1965.
- Śpiewak J., *Kurator sądowy w postępowaniu karnym wykonawczym. Poradnik dla sprawujących dozory*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1999.
- Świda-Łągiewska Z., *Sądownictwo penitencjarne jako instytucja procesowa*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1974.

- Tarde G., *Penal Philosophy* (przeł. R. Howell), Transaction Publishers, New Brunswick 2001.
- Taylor M.B., *Taking over after the asylum*, „Criminal Behaviour and Mental Health” 1996, nr 6.
- Tazbir J., *Okrucieństwo w nowożytnej Europie*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 1999.
- Thurston R., *Polowania na czarownice. Dzieje prześladowań czarownic w Europie i Ameryce Północnej* (przeł. J. Kierul), PIW, Warszawa 2008.
- Trillat E., *Historia hysterii* (przeł. Z. Podgórska-Klawe, E. Jamrozik), Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków 1993.
- Utrat-Milecki J., *Podstawy penologii. Teoria kary*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2006. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323528104>
- Utrat-Milecki J., *Punitive populistyczna a resocjalizacja*, w: B. Jezierska, A. Rejzner, P. Szczepaniak, A. Szecowka (red.), *Profilaktyka społeczna i resocjalizacja w nurtach inkluzji*, IPSiR UW, Warszawa 2013.
- Uzasadnienie części ogólnej projektu Kodeksu karnego w redakcji przyjętej w II czytaniu przez Sekcję Prawa Karnego Komisji Kodyfikacyjnej RP*, Wydawnictwo Urzędowe Komisji Kodyfikacyjnej, t. V, z. 3, Warszawa 1930
- Uzupełnienie do uzasadnienia projektu części ogólnej (po III czytaniu)*, Komisja Kodyfikacyjna Rzeczypospolitej Polskiej, t. 5, z. 5.
- Wachholz L., *Szpitala Krakowskie 1220–1920*, cz. II, W.L. Anczyc i Spółka, Kraków 1924.
- Wachholz L., *Z historii alkoholu i alkoholizmu*, Wydawnictwo Przyjaciół Książki, Warszawa 1967.
- Walczak S., *Prawo penitencjarne. Zarys systemu*, PWN, Warszawa 1972.
- Warylewski J., *Kierunki i szkoły w nauce prawa karnego*, w: A. Marek (red.), *System prawa karnego*, t. I, C.H. Beck, Warszawa 2010.
- Wąsowicz M., *Nurt socjologiczny w polskiej myśli prawnokarnej*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1989.
- Wdowiarz-Pelc A., Wojtal W., *Umieszczenie w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego w ramach środka zabezpieczającego z art. 96 k.k. – status prawny skazanego*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2004, z. 1.
- Wejnert A., *O Domie Poprawy (Cuchthauzie) i Szpitalu Sierot moralnie zaniedbanych w Warszawie*, „Starożytności Warszawy”, nakładem autora, druk. Banku Polskiego, Warszawa 1857, t. V.
- Wielka ilustrowana encyklopedia powszechna*, t. V, Wydawnictwo „Gutenberga”, Kraków 1930.
- Winiarski M., *Integracja środowiskowa, integracja społeczna*, w: D. Lalak, T. Pilch, *Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej*, Wydawnictwo Żak, Warszawa 1999.
- Wiśniowski E., *Czarownic procesy*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 3, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1985.
- Wituński S., *Unifikacja prawa karnego w Polsce*, wydane nakładem Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów, Warszawa 1924.
- Włodek-Chronowska J. (red.), *Terapia pedagogiczna*, UJ, Kraków 1993.

Wniosek RPO z 23 grudnia 2015 r. do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 93b § 3, art. 93d § 5 i 93g Kodeksu karnego, jak również art. 202a § 1 Kodeksu karnego wykonawczego (sygn. II.566.2.2015.KŁS/MK).

Wolter W., *Uwagi prawnicze na marginesie projektu ustawy eugenicznej, „Zagadnienia Rasy”* 1936, nr 3.

Wolter W., *Zarys systemu prawa karnego. Część ogólna*, t. I, Kraków 1933.

Woźniakowska-Fajst D., *Prawne problemy walki ze zjawiskiem stalkingu – czy w prawie polskim potrzebna jest penalizacja prześladowania?*, „Archiwum Kryminologii” 2009, t. XXXI.

Wróbel W. (red.), *Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz*, Krakowski Instytut Prawa Karnego Fundacja, Kraków 2015.

Wróbel W., Zoll A., *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2013.

Wrona G., *Konflikt a przemoc. Zastosowanie art. 207 § 1 k.k. w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, WPIA UW, Warszawa 2016.

Wróblewski B., *Wstęp do polityki kryminalnej*, Wilno 1922.

Wróblewski J., *Sądowe stosowanie prawa*, wyd. 1, PWN, Warszawa 1972.

Wróblewski J., *Sądowe stosowanie prawa*, wyd. 2, PWN, Warszawa 1988.

Wytyczne dla sądów w zakresie zwalczania przestępstw popełnionych w stanie odurzenia alkoholowego (SN na posiedzeniu niejawnym 9 grudnia 1950 r.), „Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego. Orzeczenia Izby Karnej” 1951, z. 1.

Wytyczne Zgromadzenia Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego z 16 października 1952 r., „Zbiór orzeczeń NSW”, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 1954.

Zadworna M., *Rozwój poglądów na chorobę i chorych psychicznie – ujęcie historyczne i międzykulturowe*, <http://www.psychiatria.pl/artukul/rozwoj-pogladow-na-chorobe-i-chorych-psychicznie-ujecie-historyczne-i-miedzykulturowe-cz-ii/915.html> (dostęp: 28 czerwca 2016).

Zakrzewski P., *Środki zabezpieczające*, w: W. Wróbel (red.), *Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz*, Kraków 2015.

Zaremba Bielawski M., *Higienisci. Z dziejów eugeniki*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2011.

Zdunek M., *Wierzenia i zabobony. Polowania na czarownice w Polsce*, <http://historia.org.pl/20-15/03/28/wierzenia-i-zabobony-polowania-na-czarownice-w-polsce> (dostęp: 28 czerwca 2016).

ZetBe. (Zygmunt Bugajski), *Projekt nowej ustawy w sprawie organizacji więziennictwa*, „W Służbie Penitencjarnej” 1937, nr 14–17.

Zieliński M., *Poznanie sądowe a poznanie naukowe*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1979.

Zoll A. (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2007.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

<https://www.theguardian.com/books/2015/aug/19/man-who-closed-asylums-franco-basaglia-review> (dostęp: 21 kwietnia 2017).

<http://www.nopazzia.it/Antonucci/marainiantonucci.htm> (dostęp: 21 kwietnia 2017).

<http://trybunal.gov.pl/rozprawy/komunikaty-prasowe/komunikaty-po/art/9472-ustawa-o-postepowaniu-wobec-osob-z-zaburzeniami-psychicznymi-stwarzajacych-zagrozenie-zycia-zd/> (dostęp: 7 stycznia 2017).

isws.ms.gov.pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie (dostęp: 18 listopada 2016).

www.lubinus.pl/?szlaki=pyrzyce&a=t – o baszcie „pijackiej” w Pyrzycach (dostęp: 22 czerwca 2016).

www.slownik-online.pl/kopalinski (dostęp: 20 października 2016).

AKTY PRAWNE

Europejska konwencja praw człowieka, uchwalona w Rzymie 4 listopada 1950 r.

Ustawa z 23 kwietnia 1920 r. o ograniczeniach w sprzedaży napojów alkoholowych (Dz.U. z 1920 r. Nr 37, poz. 210).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 19 marca 1928 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1928 r. Nr 33, poz. 313).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1932 r. Nr 60, poz. 571).

Ustawa z 20 lipca 1950 r. o zmianie przepisów postępowania karnego (Dz.U. z 1950 r. Nr 38, poz. 348).

Ustawa z 27 kwietnia 1956 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz.U. z 1956 r. Nr 12, poz. 62).

Ustawa z 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz.U. z 1959 r. Nr 69, poz. 434).

Ustawa z 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1969 r. Nr 13, poz. 94).

Ustawa z 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1969 r. Nr 13, poz. 96).

Ustawa z 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 1969 r. Nr 13, poz. 98).

Ustawa z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 1971 r. Nr 12, poz. 114).

Ustawa z 31 stycznia 1985 r. o zapobieganiu narkomanii (Dz.U. z 1985 r. Nr 4, poz. 15).

Ustawa z 23 lutego 1990 r. o zmianie Kodeksu karnego i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 14, poz. 84).

Ustawa z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535).

Ustawa z 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 1997 r. Nr 75, poz. 468).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. Nr 88 poz. 553 ze zmian.).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 1997 r. Nr 90, poz. 557).

Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 1997 r. Nr 111, poz. 724).

Ustawa z 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy Kodeks karny, ustawy Kodeks postępowania karnego i ustawy Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2005 r. Nr 163, poz. 1363).

Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485).

Ustawa z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2008 r. Nr 234, poz. 1570).

Ustawa z 25 lutego 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks karny (Dz.U. z 2011 r. Nr 72, poz. 381).

Ustawa z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654).

Ustawa z 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz.U. z 2014 r. poz. 24).

Ustawa z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 21 stycznia 1956 r. w sprawie komisji społeczno-lekarskich do spraw przymusowego leczenia alkoholików (Dz.U. z 1957 r. Nr 9, poz. 40).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 26 lutego 2001 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających, ich pojemności, zasad kierowania do nich oraz postępowania ze sprawcami w nich umieszczonymi, a także warunków zabezpieczenia tych zakładów (Dz.U. z 2001 r. Nr 26, poz. 297).

Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 26 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru penitencjarnego (Dz.U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1496).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 1 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu i trybu uczestnictwa podmiotów w wykonaniu kar, środków karnych, zabezpieczających i zapobiegawczych, a także społecznej kontroli nad ich wykonywaniem (Dz.U. z 2003 r. Nr 211, poz. 2051).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 10 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających oraz składu, trybu powoływania i zadań komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (Dz.U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1854).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 25 czerwca 2015 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających oraz składu, trybu powoływania i zadań komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (Dz.U. z 2015 r. poz. 907).

Obwieszczenie Ministra Zdrowia z 5 lipca 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających oraz składu, trybu powoływania i zadań komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (Dz.U. z 2016 r. poz. 1133).

ORZECZENIA SĄDOWE

Wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 1948 r. (Wro. K. 86/48) – *Zbiór orzeczeń Sądu Najwyższego. Orzeczenia Izby Karnej*, Wydawnictwo Ministerstwa Sprawiedliwości, Warszawa 1950.

Uchwała Sądu Najwyższego z 7 lutego 1963 r., V K42362, OSNKW 1963, nr 11, poz. 193.

Wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 1974 r., II KR 239/73, OSN nr 7–8, poz. 144.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2003 r., sygn. akt WK 3/03, OSNKW 2003, nr 5–6, poz. 53.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 30 listopada 2005 r., II AKzw 616/05, OSA 2008, nr 3, poz. 17.

Wyrok Sądu Najwyższego z 27 lutego 2008 r., IV KK 20/08.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 9 czerwca 2010 r., SK 52/08, OTK ZU 5A/2010, poz. 50.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lipca 2011 r., I KZP 9/11.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 listopada 2016 r. (sygn. akt K 6/14).